

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK - IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDJOLAYMAN”

Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti
O.S.H. Bazarov
2024 y.

Ro'yxatga olindi: № 05103/028
“12” Iyun 2024 yil

STRATEGIK MENEJMENT

FANING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400000 Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60411200 – Menajment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
STRMAN6	2024-2025	5	6	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy fan	O'zbek		15	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
1. Strategik menejment	90	90	180	

I.FANNING MAZMUNI

1.1. Fanni o'qitish maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad – Talabalarga korxonalarini strategik boshqarish borasida ilg'or xorijiy tajribalar, zamonaviy yondashuvlar, zamonaviy boshqaruv usul va uslublarining ilg'or xorijiy tajribalari: bozor raqobati sharoitida korxonani boshqarish, uning raqobatbardoshligini ta'minlash usullarini, korxonalarini atrof-muhit o'zgarishlariga mos ravishda boshqarishning o'ziga xos jihatlari bo'yicha ko'nikma va malakalarini shakllantirish.

Fanning vazifasi – talabalarga korxonalarini strategik boshqarish borasidagi ilg'or, xorijiy tajribalar to'g'risida bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish, zamonaviy boshqaruv usul va uslublarining ilg'or xorijiy tajribalar to'g'risida ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, bozor raqobati sharoitida korxonani boshqarish, uning raqobatbardoshligini ta'minlashga doir layoqatlarini rivojlantirish, korxonaning bozor strategiyasini tanlash bo'yicha turli xollarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilishni o'rgatish.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

I. Fan tarkibiga qo'yidagilar mavzular kiradi:

1-mavzu. "Strategik boshqaruv" fanining predmeti va boshqaruv jarayoni

Strategiya tushunchasi, uning mazmuni. Strategiyaning rejadan farqi. Firmani boshqarish vazifalari, ularning asosiy turlari. Firma kompaniya strategiyasini ishlab chiqish bo'yicha menejerlarning vazifalari. Kompaniya missiyasi va strategik qarashlarini belgilash. Kompaniya strategiyasining asosiy savollari. Strategik boshqarish maqsadi. Maqsadlarning turlari: qisqa muddatli, uzoq muddatli, moliyaviy strategik. Strategiyani belgililashga ta'sir etuvchi omillar: ichki omillar, tashqi omillar. Strategiyaga aniqliklar, o'zgarishlar kiritish. Strategiyani baholash uchun qo'yiladigan savollar. Strategiyani amalga oshirish bo'yicha ma'muriyatning vazifalari. Strategik boshqarishning behs vazifasi. Strategiyaning amalga oshirishda ijrochi direktorining o'rnini. Kompaniya strategiyasini belgilashda prezidentning o'rnini va vazifalari. Viceprezidentlarning vazifalari. Turli darajadagi boshqaruvchilar va ularning vazifalari. Rejalashtirish bo'limining va uning vazifalari.

2- mavzu. Strategiya yaratishning vazifalari.

Korxonada faoliyatni yoʻnalishlarini belgilash omillar. Kompaniya missiyasi, strategik koʻra bilish, faoliyat yoʻnalishini tanlash oʻrtasidagi bogʻliqlik. Missiyani vazifalarga aylantirish. Strategik boshqarish tamoyillari. Strategiyani tashkiliy darajalari. Korporativ strategiya. Ishbop strategiya. Funktsional strategiya. Amaliy strategiya. Strategiya turlarining oʻzaro bogʻliqligi. Strategiyani ishlab chiqishga yondoshuv turlari. Bosh strategik yondoshuv. Vakolatlarni boshqarishga oʻtkazish. Birgalikda kolleborasion yondoshuv. Tashabbuskor yondoshuv. Strategiya yaratishda missiya, maqsadlar, strategiyalar birligi. Gʻolib strategiya mezonlari. Muvofiq kelish darajasi. Raqobat kurashishda ustunlik.

2-Modul. Kompaniya axvolining taxlili.

3-mavzu. Tarmoqdagi umumiy vaziyat va undagi raqobatning tahlili.

Tarmoqlar va ularning iqtisodiy tavsiflari. Tarmoqdagi raqobat va rivojlanish istiqbollari. Texnologik taraqqiyot surʼatlari. Tarmoq bozorining hajmi. Raqobat miqyoslari. Bozorning oʻsish surʼatlari. Raqobatchilar tarifi. Raqobatchilarning moliyaviy imkoniyatlari. Tarmoqdagi integratsion jarayon yoʻnalishi. Texnologik oʻzgarishlar. Raqobatning beshta kuch modeli. Raqobatchilar strategiyasini aniqlash. Raqoblarning navbatdagi qadami oldindan koʻra bilish. Raqoblarning maqsadlari va strategiyalarini turkumlash. Muvaffaqiyatning kalit omillari. Tarmoqdagi vaziyatni umumiy baxolash.

4- mavzu. Kompaniya axvolining taxlili.

Kompaniya axvolini taxlil qilish uslubiyoti. Taxlil uchun qoʻyiladigan savollar. Taxlil vositalari: SWOT - taxlil, kadriyatlar zanjiri taxlili, xarajatlar taxlili, raqobatbardoshlik baxosi. SWOT- kuch, zaiflik, imkoniyatlar, taxdid soʻzlarining yigʻindisi. Strategiyani amalga oshirish taxlili. Taxlil qilinadigan asosiy koʻrsatkichlar. Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari. Kuchli va zaiflik ularning mazmuni va koʻrsatkichlari. Kuch va zaiflikning umumiy natijalarini ifodalash. Korxonada xarajatlar raqobatbardoshligini baxolash. Qadriyatlar zanjiri. Asosiy faoliyatdagi kadriyatlar zanjiri. Yordamchi faoliyatdagi qadriyatlar zanjiri. Muvaffaqiyatning kalit omillari. Muvaffaqiyatning kalit omillari ruyxatini tuzish tartibi. Muammolarni aniqlash va ifodalash.

5- mavzu. Strategiya va raqobatchilik ustunligi

Kompaniyaning raqobat strategiyasini belgilovchi omillar. Raqobat strategiyasining boshqa strategiyalar bilan bogʻliqligi. Raqobat kurashiga yondoshuvlar. Xarajatlar boʻyicha ilgʻorlik strategiyasi. Keng tabaqalashirish strategiyasi. Optimal xarajatlar strategiyasi. Fokuslanish strategiyasi. Ifodalangan strategiya. Raqobat ustunligiga erishish yoʻllari. Xujumkor strategiya. Xujumkor strategiyani asosiy turlari.

Raqobat ustumligini himoya qilish yo'llari. Mudofaa strategiyalarining turlari. Vertikal integratsiya. Integratsiya yo'nalishini tanlash. "Qaldirg'och" korxonaning yutuqlari va muammolari. Qaldirg'ochlikda muvaffaqiyatga erishish shartlari.

3-Modul. Marketing strategiyasi va diversifikatsiyalangan kompaniyalar

6- mavzu. Marketing strategiyasini mavjud vaziyatga

moslashtirish

Firma strategiyasini mavjud vaziyatga ko'niktirish. Unga ta'sir etuvchi omillar. Ichki va tashqi omillar. Tarmoq axvolini ta'riflovchi omillar. Raqobat shartlarini tavsiflovchi omillar. Tarmoqdagi vaziyatning beshta klassik varianti. Yangi va tez o'sayotgan tarmoqlardagi raqobat. Yetuklik bosqichida bo'lgan tarmoqlardagi raqobat. Depsinish yoki tushkunlik xolatida bo'lgan tarmoqlardagi raqobat. Bo'lib tashlangan tarmoqlardagi raqobat. Xalqaro bozorlardagi raqobat. Firma axvolining variantlari. Bozor y etakchilari. Ikkinchi o'rindagi firmalar. Zaif yoki talofat ko'rgan firmalar. Yangi tarmoq tushunchasi. Yangi tarmoq firmalar oldiga qo'yadigan muammolar. Yangi tarmoqda tavsiya etiladigan strategiyalar. Yetuklik bosqichida bo'lgan tarmoqlarda qo'llaniladigan raqobat strategiyalari. O'sish sur'ati past bo'lgan tarmoqlarda qo'llaniladigan raqobat strategiyalari. Bo'lib tashlangan, tarqoq bo'lgan tarmoqlarda qo'llaniladigan raqobat strategiyalari. Tarmoq bozorlarga chiqish tarmoqlarning belgilari. Bunday tarmoqlardagi raqobat xususiyatlari. Tarqoq tarmoqlarda qo'llaniladigan raqobat strategiyalari. Xalqaro bozorlarga chiqish sabablari. Xalqaro operatsiyalarning xususiyatlari. Xalqaro raqobat shakllari. Global va ko'p millatli raqobat. Global raqobat kelib chiqishining shartlari. Xalqaro bozorga chiqishning istiqbollari. Ikkinchi o'rinda bulgan firmalarning bozordagi mavqei. Ularning xususiyatlari. Bunday firmalar qo'llaydigan raqobat strategiyalari. Aylanma xujum strategiyasi. Himoya va mustaxkamlash strategiyasi. Tezlik bilan chekinish strategiyasi. "Xosil yig'ish strategiyasi".

7- mavzu. Diversifikatsiyalashning korporativ strategiyalari

Kompaniyaning rivojlanish bosqichlari. Boshlang'ich bosqich belgilari. Geografik ekspansiya bosqichi. Maxalliy bozordan xududiy-milliy va xalqaro bozorlarga chiqish. Tor ixtisoslashish va uning qulayliklari. Tor ixtisoslashishning kamchiliklari va xatarli jihatlari. Diversifikatsiyalanishga undovchi omillar. "Bozorni o'sish sur'atlari/raqobatçilik mavqei" matritsasi. Diversifikatsiyalanishning maqsadi. 2+2=5 samarasi. Diversifikatsiyalanish uchun tarmoq tanlash mezonlari. Jozibadorlik mezonlari. Kirim xarajatli mezonlari. Qo'shimcha manfaatlar mezonlari. Yangi tarmoqqa kirish strategiyalari. "Yutib yuborish" strategiyasi. Yangi kompaniya tuzish strategiyasi. Qo'shma korxonalar tuzish strategiyasi. Turdosh tarmoqlarga diversifikatsiyalanish strategiyalari va uning afzalliklari. Turdosh tarmoqlarga diversifikatsiyalanish shartlari. Noturdosh tarmoqlarga diversifikatsiyalanish

<p>Marketing strategiyasini shakllantirishni boshqarish Innovatsiyalarni qo'llashda strategik menejmentning tuitgan o'zni Strategik menejmentda korxonaga personalini boshqarish Korxonalar faoliyatini strategik boshqarish samaradorligini oshirish omillari Inson resurslarini strategik boshqarish Sug'urta kompaniyalarini strategik boshqarish Korxonaga va tashkilotlarda inson omili ta'sirini boshqarish strategiyasi Korxonalarda marketing faoliyatini rivojlantirish strategiyasi O'zbekistonda tadbirkorlikni strategik rivojlantirish va boshqarish Modernizatsiya sharoitida maxsus strategiyalardan foydalanish Firma faoliyatini boshqaruv strategiyalari Strategiyani ishlab chiqish uslubi Strategik menejmentning besh vazifasi Korporatsiyalarda xodimlarni boshqarishning xorijiy tajribasi Strategik boshqarishning maqsadi va uning turlari Kompaniya missiyasi va strategik qarashlarni belgilash Fan bo'yicha kurs ishi . Ishchi-oquv rejada kurs ishi rejalashtirilmagan.</p>	<p>VII.Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p> <p>VIII.Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari</p> <p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. N.Raxmatullayeva, Strategik menejment : Fan va texnologiya. 2019 yil 2. R. T.Tursunov, N.X. Hakimov : Biznes strategiya. Barkamol fayz media. 2017 yil 3. Frank Rothoemel Strategic Management: Concepts (2nd edition) Me Graw- H:11 Education 9 January. 2014. USA. 528 p. 4. Michael A. H:II. Strategik Management: Competitiveness and Globalization - Concepts and Cases. South - Western Collage Pub. 2014. USA. 896 p. 5. Fred R.David. Strategik Management: A Competitive Advantage Approach, Concepts & Cases. Pearson. 2014. USA. 696 p 6. Strategic Management concepts and cases. Arthur A. Thompson. Jr. A.J Strikland. 2014. 778 p. 7. Yo'ldoshev N.Q. Strategik menejment. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2014.- 140 b. <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Mirziyov Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidali bulishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollarga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11. 9. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi - T.: O'zbekiston, 2014. - 46 b. 10. Клифф Баумен. Основы стратегического менеджмента. -М.: Банки и биржи, 2014. -357 с. 11. Yuldoshev N.K., Xodjamuratova G.Yu. Strategik menejment. O'quv-uslubiy majmua -T.:TDIU, 2018.- 217 b.
--	--

<p>Marketing strategiyasini shakllantirishni boshqarish Innovatsiyalarni qo'llashda strategik menejmentning tuitgan o'zni Strategik menejmentda korxonaga personalini boshqarish Korxonalar faoliyatini strategik boshqarish samaradorligini oshirish omillari Inson resurslarini strategik boshqarish Sug'urta kompaniyalarini strategik boshqarish Korxonaga va tashkilotlarda inson omili ta'sirini boshqarish strategiyasi Korxonalarda marketing faoliyatini rivojlantirish strategiyasi O'zbekistonda tadbirkorlikni strategik rivojlantirish va boshqarish Modernizatsiya sharoitida maxsus strategiyalardan foydalanish Firma faoliyatini boshqaruv strategiyalari Strategiyani ishlab chiqish uslubi Strategik menejmentning besh vazifasi Korporatsiyalarda xodimlarni boshqarishning xorijiy tajribasi Strategik boshqarishning maqsadi va uning turlari Kompaniya missiyasi va strategik qarashlarni belgilash Fan bo'yicha kurs ishi . Ishchi-oquv rejada kurs ishi rejalashtirilmagan.</p> <p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Strategik boshqaruv" fanining predmeti va boshqaruv jarayonini tasavvurga ega bo'lishi; • Tarmoqlar va ularning iqtisodiy tavsiflari. Tarmoqdagi raqobat va rivojlanish istiqbollari. Texnologik taraqqiyot sur'atlari. Tarmoq bozorining hajmi. Raqobat miqyoslari. Bozorning o'sish sur'atlarini bilish va ulardan foydalana olishi; • Diversifikatsiyalangan korporatsiya strategiyasini aniqlash. Korporativ strategiyani ishlab chiqish. Ishchanlik faolligi mezonlari. Tarmoq jozibadorligini baxolash yo'nalishlari. Xo'jalik bo'linmalarining kompaniya biznesiga mos kelish darajasini ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. 	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
---	--

<p style="text-align: center;">Internet saytlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali 2. www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi 3. www.ifmr.uz 4. www.zivonet.ru 5. www.management.ru 6. http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com/best-graduate 7. schools/top-humanities-schools/economics-rankings 8. www.splap.ru - экономика и управление 9. www.catback.ru - научные статьи и учебные материалы по экономике 	<p style="text-align: center;">Fan- modul uchun ma’sullar:</p> <p>G.U.Nazarova – QMI, “Biznes va innovatsion menjment” kafedrasi assistenti</p>
<p style="text-align: center;">Taqrizchilar:</p> <p>X.S.Muxitdinov – Qarshi muxandislik – iqtisodiyot instituti “Biznes va innovatsion menjment” kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori. A.D.Ravshanov – Qarshi muxandislik - iqtisodiyot instituti “Innovatsion iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.</p>	

<p>strategiyalari. Qisqartirish va tugatish strategiyalari. Qayta tarkiblashirish, qayta tiklash va tejamkorlik strategiyalari. Qayta tarkiblashga xatiyoj tug'ilish xolatlari. Diversifikatsiyalanishning ko'p millatli strategiyalari. Millatlararo kompaniyalar. Diversifikatsiyalangan millatlararo kompaniyalar.</p> <p style="text-align: center;">8- mavzu. Diversifikatsiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili</p> <p>Kompaniyaning mavjud strategiyasi va faoliyatini baholash. Diversifikatsiyalanish darajasi va firma portfeli. Kompaniya faoliyatining miqyosi. Korporativ boshqaruv samaradorligi. Diversifikatsiyalangan kompaniya faoliyatini baholash. Xo'jalik faoliyati matritsasi. Matritsaning juft ko'rsatkichlari. "O'sish/ulush" matritsasi, "tarmoqning jozibadorligi/raqobat mavqei" matritsasi, tarmoqning xayotiy sikli matritsasi. Ishbor faollik portfeli matritsasi. "Murakkab bolalar", "Yulduzlar", "Sog'in sigirlar", "Itlar" kvadrantlari. Portfelning xozirgi va O'rta korxonalar evolyusiyasi matritsasi. Strategik moslik taxlili. Korxonalarni investitsiya qobiliyatiga ko'ra tabaqalashirish. Diversifikatsiyalangan korporatsiya strategiyasini aniqlash. Korporativ strategiyani ishlab chiqish. Ishchanlik faolligi mezonlari. Tarmoq jozibadorligini baxolash yo'nalishlari. Xo'jalik bo'limlarining kompaniya biznesiga mos kelish darajasi. Kompaniya portfelining korxonalar, tarmoqlar bo'yicha taxlili. Taxlil natijalariga ko'ra tashkiliy xulosalar yasash. Kompaniya xo'jalik portfeliini qayta ko'rib chiqish.</p> <p style="text-align: center;">III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p style="text-align: center;">Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Strategik boshqaruv" fanining predmeti va boshqaruv jarayoni 2. Strategiya yaratishning vazifalari 3. Tarmoqdagi umumiy vaziyat va undagi raqobatning taxlili. 4. Kompaniya axvolimning taxlili. 5. Strategiya va raqobatchilik ustunligi 6. Marketing strategiyasini mavjud vaziyatga moslashtirish 7. Diversifikatsiyalashning korporativ strategiyalari 8. Diversifikatsiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili <p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p style="text-align: center;">Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <p>Ishlab chiqarishni strategik boshqaruv jarayonida strategiyani mohiyati va o'rni Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida korxonalarni strategik boshqarish omillari Strategik menjment nazariyasining asoslari Korxonalar faoliyatining samaradorligini oshirishda rahbar strategiyasining o'rni Mehnat resurslarini boshqarishda strategik menjmentning vazifalari</p>
